

‘Cédicu-pakketten aantrekkelijk voor onderwijskansscholen’

Horen, zien en doen

Ruimte om met kleine groepjes leerlingen aan de slag te gaan, begripsvorming die vooral via beelden tot stand komt en laagtalige leerstof in een heldere structuur waarin kinderen gemakkelijk zelf hun weg vinden – deze beloften zullen veel leerkrachten op onderwijskansscholen als muziek in de oren klinken. De leerpakketten van Cédicu houden scholen deze toezeggingen voor. Maar maken ze ook waar wat ze beloven?

Leren door zien en doen beklijft beter dan leren door verbale instructie. Dat stond de makers van Cédicu van meet af aan voor ogen. Ze gingen daarom aan de slag met het ontwikkelen van multimediale lespakketten waarin het gebruik van de computer een cruciale rol speelt: niet zozeer als ict-middel, maar juist en vooral om een zo hoog mogelijke kwaliteit van instructie te bereiken. In de Cédicu-pakketten vertellen beelden het verhaal.

Afwisseling

Christ Maas is adjunct-directeur van basisschool Silvester/Bernadette, een „pittige onderwijskansschool” in Helmond. Hij is belast met ict. Sinds het schooljaar 2002-2003 gebruikt zijn school de Cédicu-pakketten in groep 1 en 2 en 5 tot en met 8. Maas: „Het eerste jaar was vooral bedoeld om ervaringen op te doen. Gezien de enthousiaste reacties van leerkrachten en leerlingen heeft de school besloten in het leerjaar 2003-2004 de pakketten structureel in te voeren”.

Wat maakt deze pakketten zo geschikt voor de Silvester/Bernadetteschool? „De lespakketten vormen een welkome afwisseling in het dagelijkse programma: leerlingen werken nu eenmaal graag met de computer en ik merk gewoon dat ze met plezier naar de pakketten van Cédicu grijpen. Wij zetten de pakketten vaak in tijdens de momenten van zelfstandig werken. De combinatie van woord, beeld en opdrachten daagt de leerlingen uit gezamenlijk tot een goede oplossingsstrategie te komen.”

Beelden

In de Cédicu-materialen staan visuele en auditieve communicatie centraal en dat heeft een reden. In een samenleving met veel culturen blijkt dat we heel gemakkelijk elkaars beelden overnemen. Een probleem ontstaat meestal wanneer de codering van ieders eigen beelden naar een gemeenschappelijke taal niet lukt. Anders gezegd: we delen veel beelden, maar onze woorden verbeelden niet hetzelfde. Onderzoek in Israël heeft eens aangetoond dat na vier maanden Sesamstraat het onderlinge begrip tussen Israëliische en Palestijnse kinderen verdubbelde. Iets wat verbale voorlichting van jaren niet kon bereiken.

Hoewel taal in de onderlinge communicatie onontbeerlijk is, staat taligheid in de pakketten daarom niet op de eerste plaats. Er wordt vooral met beeld gecommuniceerd, de Nederlandse taal is er in eerste instantie ter ondersteuning. Nieuwe woorden en begrippen worden in een relevante context aangeboden, waardoor de inhoud beter beklijft. De auditieve component is er hoofdzakelijk op gericht de leerling te helpen de visuele wereld te ‘verwoorden’.

Zeker voor taalzwakke autochtone en allochtone leerlingen bieden de pakketten uitgelezen kansen om de leerstof onder de knie te krijgen. Daarom zijn de pakketten voor onderwijskansscholen aantrekkelijk. Taalzwakke kinderen hebben immers eerder een taal- dan een kennisprobleem.

Verschillend

Kinderen leren allemaal verschillend. Ook daar houdt Cédicu rekening mee. Er zijn leerlingen die het beste leren door zich begrippen eigen te maken, anderen leren door te zien. Maar vooral ook: door samen te leren. Neem Bart: „Bart, pak de meetlat eens en kort die plank ‘ns op 75 centimeter af, wil je?” Bart: „Waarom, meneer?”

Leerkracht: „We gaan een kast maken en die moet net zo breed als dat stukje muur worden”. Bart loopt naar de muur, houdt de plank er tegenaan en zaagt deze tot op de millimeter nauwkeurig af.

Michelle is weer anders. Zij is een van de goede rekenaars in de hoogste niveaugroep die haar weektaak ruim voor de tijd af heeft: „Michelle, wil jij het nieuwe pakket van Cédicu over breuken eens bekijken en mij vertellen wat je ervan vindt?” Michelle kruipt in haar assistentenrol snel achter de computer en komt een uurtje later enthousiast terug: „Leuk!” ’s Middags zit ze met haar klasgenootje Anne, die een niveaugroep lager zit, opnieuw achter de computer. Ze gaan samen aan de slag met breuken. Na een uurtje of anderhalf meldt Michelle haar leerkracht: „Zo meneer, nu snapt ze het tenminste!”

Snapmomenten

Het lesmateriaal van Cédicu versterkt dikwijls ongemerkt de sociale vaardigheden van het kind. Leerlingen werken doorgaans met tweetallen en moeten dus veelvuldig overleggen over opdrachten. Volop mogelijkheden dus voor coöperatief leren.

Om het vervolg van de lessen te kunnen begrijpen, hebben leerlingen ook inzicht nodig. Het Cédicu-materiaal richt zich daarom op de zogenaamde ‘snapmomenten’: momenten waarop leerlingen dit inzicht moeten ontwikkelen. De lespakketten zijn gebaseerd op leertheoretische inzichten die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld. De kerngedachte is: leren doe je zelf, aan de hand van concrete, samenhangende problemen en ervaringen. En dat kan op vele manieren: inslijpen, opbouwen van inzicht en het verdiepen ervan. Het klassieke boek heeft voor Cédicu zijn waarde niet verloren, maar leerlingen moeten wel hun eigen basismodel van inzicht kunnen ontwikkelen. Rijk visueel en auditief materiaal kan leerlingen hierbij goede ondersteuning bieden en verbale lesstof of instructie van de leerkracht overbodig maken. Dat betekent niet dat taal niet meer belangrijk zou zijn: het is en blijft een wezenlijk middel om de leerling te helpen verwoorden wat aanvankelijk zonder woorden tot inzicht heeft geleid.

Instructie

Cédicu besteedt veel aandacht aan de inhoud van de instructie, maar zeker ook aan de vorm waarin die instructie gegoten wordt. Door het accent te leggen op zien en horen sluit Cédicu aan bij het leren van alle leerlingen. Het materiaal is ontwikkeld om (groepjes) leerlingen zelfstandig aan een les te laten werken. In het werkmateriaal staan opdrachten die ze samen met anderen dienen uit te voeren. Via het computerscherm en navigatieknoppen krijgen leerlingen duidelijke instructie wat ze moeten doen.

De pakketten kunnen flexibel worden ingezet en worden gebruikt om het onderwijs anders in te richten, voornamelijk door een grotere plaats te geven aan zelfstandig, zelfverantwoordelijk en zelfontdekkend leren. De pakketten kunnen worden ingezet als vervanging van een deel van de methode, maar ook gebruikt worden als verdiepingsstof. Elk pakket heeft een heldere structuur, waarin leerlingen gemakkelijk zelf hun weg kunnen vinden.

Handen vrij

Met het Cédicu-materiaal kunnen leerlingen dus onafhankelijk werken dankzij ict. Toch gaat het idee achter de pakketten eigenlijk niet over computers, maar over leerkrachten. De pakketten bieden hen de ruimte met groepjes leerlingen aan de slag te gaan, omdat andere kinderen zelfstandig werken met een pakket. Behalve een zinvolle, aantrekkelijke leersituatie voor de leerlingen krijgt de leerkracht meer ruimte om bepaalde kinderen extra ondersteuning te geven. „Daarom”, zegt Christ Maas, „zijn de pakketten van Cédicu een waardevolle toepassing van de computer in de klas, die ook nog eens structureel tijdwinst kan opleveren, aangezien de leerkracht een aantal lessen uit de methoden met een gerust hart kan laten vervallen, omdat de onderwerpen in de pakketten uitstekend worden behandeld”.

Leerkrachten hebben met de pakketten de handen vrij om zich in de klas bezig te houden met datgene waar zij als coach en begeleider veel meer toegevoegde waarde hebben: het ondersteunen van leerlingen die extra zorg nodig hebben.

In elk Cédicu-pakket zit een cd-rom, een handleiding voor de docent, een werkboekje met opdrachten voor de leerlingen en eventueel materiaal waarmee ze kunnen experimenteren. Meer informatie: www.cedicu.nl.